

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdlila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobkyně: O. K.**, zastoupena Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, poštovní příhrádka 21/OAM, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě č. j. 24 Az 2347/2003 - 27 ze dne 20. 1. 2005,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se náhrada nákladů řízení nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadá kasační stížnosti shora uvedený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 12. 2003, č. j. OAM - 6391/VL - 07 - 12 - 2003, jímž stěžovatelce podle § 12, § 13 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neudělil azyl a současně rozhodl, že se podle § 91 na stěžovatelku nevztahuje překážka vycestování.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že soud, stejně jako žalovaný nesprávně posoudil právní otázku, a sice, zda na případ stěžovatelky je možnost vztáhnout ustanovení § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu (uvádí, že žalovaný posoudil žádost o azyl jako zjevně nedůvodnou, což je ovšem zřejmě mylné tvrzení rozcházející se s rozhodnutím žalovaného, který o zjevné nedůvodnosti nerozhodoval – *poznámka Nejvyššího správního soudu*). Stěžovatelka byla vystavena nátlaku ze strany její rodiny, v jehož důsledku bylo omezeno

její právo na svobodu náboženského vyznání (rodiče konvertovali k baptistické církvi a stěžovatelku nutili, aby přestoupila od svého pravoslavného vyznání k této církvi rovněž). Poněvadž stěžovatelce tak bylo odepřeno její základní právo, jednalo se o druh perzekuce prováděný státním aparátem, a tedy důvod pro poskytnutí azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelka v kasační stížnosti připomněla čl. 65 metodologické příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, který uvádí, že pronásledování může vycházet i od některých složek obyvatelstva, pakliže je orgány státu vědomě tolerují nebo odmítají či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Dále stěžovatelka má za to, že žalovaný nedostatečně provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možno spravedlivě rozhodnout, přičemž krajský soud ponechal bez povšimnutí skutečnost, že žalobkyně má jen omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. V kasační stížnosti je rovněž obsaženo tvrzení, že soud žalobkyni vytkl, že sice uvedla konkrétní ustanovení správního řádu, která měl žalovaný porušit, ale neuvedla konkrétní skutkové důvody pro svá tvrzení o porušení procesních pravidel; procesní pravidla byla porušena minimálně nedostatečným dokazováním, a dále vyjadřuje stěžovatelka přesvědčení, že rozhodnutí žalovaného je v rozporu s § 47 odst. 3 správního řádu nedostatečně odůvodněno. Proto je nutno řízení před žalovaným zopakovat.

Stěžovatelka rovněž napadá způsob, s jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování, z hlediska skutkového přehlíží situaci na straně stěžovatelky, v zemi původu chybí ochrana policie, stěžovatelce po návratu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, bude podrobena persekuci ze strany milice a dalších státních orgánů – stěžovatelka tedy splňuje podmínky stanovené § 91 jako překážky vycestování, kterými se žalovaný ani soud nezabývali. Stěžovatelka rovněž žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a navrhuje zrušení rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření poukázal na skutečnost, že stěžovatelka žádala o udělení azylu kvůli obavám ze soukromých osob v souvislosti s náboženským vyznáním; jednání, které vedlo stěžovatelku k opuštění země původu nebylo ani podporováno ani tolerováno státní mocí. Stěžovatelka se neobrátila na státní orgány se žádostí o pomoc ani se nepokusila hledat ochranu jiným způsobem. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud z obsahu správního spisu zjistil, že stěžovatelka jako důvod, proč opustila zemi původu, uvedla, že ji rodiče nutili k přestupu z pravoslavného vyznání k baptistické církvi, různě ji omezovali (nesměla se dívat na televizi, navštěvovat pravoslavné církevní obřady kupř.) a vyhrožovali jí, otec jí vyhrožoval zabitím, pokud neuposlechne. Proto opustila Ukrajinu a přijela do České republiky, kde začala pracovat, po zadržení policií jí bylo uděleno správní vyhoštění. Poněvadž se nechtěla vrátit do vlasti, rozhodla se požádat o azyl. V zemi původu nikdy neměla žádné problémy se státními orgány, o pomoc proti jednání rodičů se na státní orgány ani nikde jinde neobrátila. Žalovaný ve správním řízení dospěl k závěru, že žádný z důvodů, pro které by mohl být azyl stěžovatelce udělen, naplněn nebyl, a stěžovatelce azyl neudělil. Zdůraznil přitom, že v jejím případě šlo o jednání soukromých osob, přičemž nebylo nijak prokázáno, že by státní orgány země původu takové jednání tolerovaly; žalovaný přitom poukázal skutečnosti, které zjistil ohledně stavu dodržování lidských práv na Ukrajině k rozhodnému datu, zejména pokud jde o svobodu náboženského vyznání. Ze všech pramenů uvedených ve správním rozhodnutí nebylo možno dovodit, že by na Ukrajině bylo podporováno pronásledování pravoslavného vyznání. Zároveň vyslovil neexistenci překážky vycestování. Proti jeho rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu, ve které pouze opakovala své důvody, pro které o azyl požádala (popis jednání její

rodiny, jejíž členové přestoupili k baptistické církvi, vůči stěžovatelce), vyjádřila obavy jako způsob dalšího života („Nevím, jak budu dále žít ...“). Jiné námitky nebyly v žalobě obsaženy. Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl, rozsudek byl stěžovatelce doručen 10. 3. 2005 a ta jej napadla kasační stížností podanou u Nejvyššího správního soudu dne 17. 3. 2005.

Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou (§ 106 odst. 2, § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“). Pokud jde o přípustnost kasační stížnosti, pak stěžovatelka sama uvádí důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Podle obsahu kasační stížnosti však lze dovodit, že namítá nesprávné právní posouzení věci krajským soudem podle § 103 odst. 1 písm. a), pokud tvrdí, že důvody, které ji vedly k odchodu ze země původu jsou pro udělení azylu dostatečnými a současně, že existuje překážka pro její vycestování z území České republiky. Námitky vad řízení před žalovaným (nedostatek odůvodnění, nedostatečně zjištěný skutkový stav věci) by bylo možno subsumovat pod důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Pokud stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdí, že existují vady rozhodnutí žalovaného, kterými se soud nezabýval, ač měl, jednalo by se o důvod subsumovatelný pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Podmínkou přípustnosti námitek podle § 104 odst. 4 s. ř. s. obecně je, že mohou být v řízení o kasační stížnosti namítány pouze tehdy, pokud již byly namítány v předchozím řízení před krajským soudem (nejedná-li se o situaci, kdy tak objektivně učinit nebylo možno). Z tohoto hlediska Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovatelka v žalobě pouze - jak podrobně uvedeno výše - opakovala důvody, pro které opustila Ukrajinu a vyjádřila obavy, jak bude dál žít. Krajský soud mohl tedy napadené rozhodnutí žalovaného přezkoumat pouze v rámci takto vymezeném, neboť ve správním soudnictví je soud vázán rozsahem a důvody uvedenými v žalobě (zásada dispoziční) - srov. § 75 odst. 2 s. ř. s. V žalobě stěžovatelka nenamítala žádné vady řízení před žalovaným, a to ani holým výčtem ustanovení správního řádu, jak někdy žadatelé o azyl činí. Krajský soud proto přezkoumal, zda žalovaný nepochybil v právním hodnocení věci, tedy, zda jeho závěr, že skutečnosti zjištěné ve správním řízení neodůvodňují poskytnutí azylu podle § 12, § 13 či § 14 zákona o azylu a zda právní závěry pro výrok podle § 91 zákona o azylu jsou správné. Pokud nyní stěžovatelka v kasační stížnosti namítá vady řízení před žalovaným, pak je namítá nepřipustně, neboť žádnou takovou žalobní námitku v řízení před krajským soudem neuplatnila.

Nejvyšší správní soud se tedy jako námitkou přípustnou mohl zabývat případnou nezákonností rozhodnutí krajského soudu z důvodu nesprávného právního hodnocení věci (§ 103 odst. 1 písm. a/), případně, zda se měl krajský soud z moci úřední zabývat těmi vadami řízení před žalovaným, jež stěžovatelka namítla (nedostatek skutkových zjištění, vady odůvodnění).

Podle § 12 se azyl udělí, pokud je zjištěno, že cizinec je pronásledován z uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování mj. z důvodu náboženství ve státě, jehož občanství má. Ustanovení § 13 se vztahuje na poskytnutí azylu za účelem sloučení rodiny, § 14 upravuje humanitární azyl, na který není nárok a který může žalovaný udělit v případě hodném zvláštního zřetele. Pronásledováním je ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu třeba rozumět ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady v zemi stěžovatelčina původu nebo pokud tato země není schopna odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Pokud stěžovatelka v průběhu správního řízení i v žalobě ke krajskému soudu poukazovala na útoky ze stran soukromých osob (příslušníků její rodiny), opak podmínka udělení azylu, jež by s těmito útoky souvisela, by mohla být naplněna pouze tehdy, pokud by tyto útoky byly realizovány v přímé souvislosti s uplatňováním politických práv nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 písm. a/ a b/ zákona o azylu), přitom v obou případech by stěžovateli nebyla poskytnuta ochrana ze strany příslušných orgánů v zemi původu, pokud by taková ochrana byla potřebná a pokud by stěžovatel hodlal této ochrany také využít. V takovém případě by tedy rozhodným důvodem pro udělení azylu mohla být skutečnost, že byla stěžovatelka vystavena útokům soukromých osob, dožadovala se ochrany u příslušných orgánů v zemi svého původu a tyto orgány jí ochranu neposkytly. Nejvyšší správní soud tu při výkladu zákona o azylu vychází mimo jiné i z článku 1 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků přijaté v Ženevě dne 28. 7. 18951 a z Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, z nichž dovozuje, že udělení azylu v případě útoku vůči žadateli o azyl je důvodné pouze tehdy, jde-li o represí uskutečňovanou ze strany státu. Takovou represí lze dovodit jak ve formě přímé, kdy stát sám určité osoby pronásleduje, tak ve formě nepřímé, kdy stát záměrně určité pronásledované osoby nechrání. Ve stěžovatelčině případě, která jako důvod žádosti o azyl uvedla vyhrožování ze strany členů její rodiny pro náboženské přesvědčení, přičemž na státní orgány země původu se nijak neobrátila, přičemž pro případ návratu poukázala na obavy z rodičů, o azyl požádala za situace, kdy jí bylo uděleno správní vyhoštění, pak žalovaný mohl učinit spolehlivý závěr o tom, že ve stěžovatelčině případě nejsou splněny podmínky pro udělení azylu ani pro konstatování překážky vycestování. Ze žádných skutečností uváděných stěžovatelkou nevyplynulo, že by jí nebyla poskytnuta ochrana ze strany domovského státu (ona sama se o ni ani neucházela), ani že by orgány státu tolerovaly či podporovaly jednání soukromých osob namířené proti stěžovatelce z důvodu jejího náboženského přesvědčení. Krajský soud nepochybil při aplikaci právní normy, pokud se ztotožnil se závěrem žalovaného, že důvody pro udělení azylu, ani pro překážku vycestování nejsou dány. Tato námitka tedy důvodná není.

Pokud jde o povinnost soudu zkoumat vady rozhodnutí správního orgánu ex officio, pak tato povinnost je s. ř. s. omezena pouze na akty nicotné – srov. § 76 odst. 2 s. ř. s.; soud tedy není povinen vyhledávat vady správního aktu, aniž to žalobce namítá. V tomto ohledu tedy není možné krajskému soudu cokoliv vytýkat, žalobou stěžovatelky podanou v rovině velmi obecné se zabýval až s velkorysostí hraničící se samou rovností účastníků řízení. Pokud stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdí, že jí soudem bylo soudem vytýkáno nedostatečné vyličení skutkových důvodů směřujících k údajné žalobní námitce ohledně porušení některých ustanovení správního řádu, pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že jde o námitku zcela zmatečnou, neboť žalobkyně jednak žádné takové výtky v žalobě neučinila (kasační stížnost tedy budí dojem, že byla sepsána ke zcela jiné žalobě) a krajský soud jí tedy nic takového nevytýkal ani vytýkat nemohl. Námitka směřující k vadám řízení před soudem (§ 103 odst. 1 písm. d/) je tak zcela nepřipadná.

Kasační stížnost je nedůvodná, podle § 110 odst. 1 s. ř. s. byla zamítnuta. S ohledem na rozhodnutí ve věci samé bylo procesně vyloučeno rozhodovat o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka právo na náhradu nákladů řízení nemá, neboť v řízení nebyla úspěšná,

žalovanému – ač byl v řízení úspěšný – náhradu nákladů soud nepřiznal, neboť ze spisu nevyplynuly žádné náklady, které by žalovanému vznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. května 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu